

برنامه‌ریزی راهبردی توسعه منطقه‌ای با رویکرد شکوفایی شهری (مورد مطالعه: منطقه ۵ شهر کرج)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۱/۰۶ | تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

طاهر پریزادی

دانشیار و عضو هیات علمی دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران. (نویسنده مسئول)

tparizadi@khu.ac.ir

هادی حسین خانی

کارشناس ارشد، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی، تهران

hoseinkhanihadi72@Gmail.com

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: امروزه شکوفایی شهری به‌عنوان یکی از راهکارهای نیل به کیفیت زندگی بهتر، مشارکت، هم‌افزایی و یادگیری اجتماعی، پایداری زیست‌محیطی و از طرفی رشد اقتصادی و توسعه زیرساخت‌ها مطرح می‌باشد. هدف این پژوهش ارائه برنامه راهبردی- عملیاتی توسعه منطقه ۵ کرج (منطقه هدف برنامه ریزی) با رویکرد شکوفایی شهری است.

روش انجام پژوهش: این تحقیق با روش ارزیابی- تجویزی و در دو گام انجام گرفته است. در گام نخست، به منظور ارزیابی و شناسایی منطقه هدف برنامه‌ریزی، داده‌های کمی بدست آمده از منابع مختلف (طرح تفصیلی مناطق، نقشه کاربری اراضی مناطق و بلوک‌های آماری شهر کرج)، با استفاده از محیط نرم افزار ArcGIS و EXCEL به ۲۷ شاخص در قالب ۵ بعد شکوفایی شهری تبدیل شده است. برای سطح‌بندی و رتبه‌بندی مناطق شهر کرج از مدل تصمیم‌گیری چند معیاره واسپاس (WASPAS) استفاده شده است. در ادامه، با استفاده از تکمیل پرسشنامه، مشاهده میدانی و مطالعه اسناد بالادستی به ارزیابی درونی منطقه با هدف برنامه‌ریزی راهبردی پرداخته شده است. در گام دوم (تجویز) و پس از مشخص شدن منطقه مسئله‌دار، با استفاده از تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری مرتبط راهبردها (AIDA^۱) سیاست‌ها و پروژه‌های پیشنهادی در جهت دستیابی به شکوفایی شهری در منطقه ۵ کرج ارائه شده است. یافته‌های پژوهش: منطقه ۵ شهر کرج (با امتیاز نهایی ۰/۲۳۵) از نظر ابعاد شکوفایی شهری در نامطلوب‌ترین وضعیت قرار دارد و به عنوان منطقه مسئله‌دار و هدف برنامه‌ریزی انتخاب شد. همچنین یافته‌های تکنیک (AIDA) نشان می‌دهد که از مهم‌ترین موانع عدم تحقق شکوفایی شهری در این منطقه به عدم مشارکت شهروندان و عدم پاسخگویی به آنها برمی‌گردد. افزایش مشارکت شهروندان و یادگیری اجتماعی در این منطقه کلید نائل آمدن به شکوفایی شهری است. برابری و مشارکت تنها یکی از ابعاد پنجگانه شکوفایی شهری است اما می‌توان گفت بدون آن نمی‌توان در چهار بعد دیگر نیز به توسعه رسید. در واقع اگر سرمایه اجتماعی و اعتماد مردم و همچنین مشارکت آنها نباشد سایر اقدامات با موفقیت روبه‌رو نخواهند شد.

نتایج پژوهش: نتیجه پژوهش حاکی از آن است که بعد زیست‌پذیری، برابری و مشارکت و بهره‌وری منطقه ۵ شهر کرج نسبت به سایر ابعاد شرایط نامساعدتری دارند به همین دلیل بخش اعظم پروژه‌های راهبردی بر روی این ابعاد صورت گرفته که تحقق آنها مشارکت‌های مردمی را می‌طلبد.

واژگان کلیدی: منطقه ۵ کرج، تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری مرتبط (آیدا)، شکوفایی شهری

مقدمه

2014: 8 and Bonaiuto, 2014: 54). در واقع، به منظور پایدار شدن، شهرهای کشورهای در حال توسعه باید علاوه بر بهبود ساختار کلی اقتصادی خود، به مشارکت گروه‌های مختلف اجتماعی به ویژه فقرا و حفظ محیط زیست نیز توجه کنند. از این رو، شکوفایی شهری در کنار حفظ محیط زیست و تولید اقتصادی و توسعه فناوری به شاخص‌هایی از جمله شادی، سرزندگی و پویایی هم توجه دارد و می‌توان گفت بدنبال اهداف بالاتر از توسعه پایدار است (دانش پور و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۸). این نگرش نوین دو کارکرد مهم برای شهرها دارد؛ اولاً به عنوان یک ساختار برای سنجش رقابت‌پذیری جهانی عمل کند که در آن شهرها می‌توانند وضعیت خود را ارزیابی کنند و عملکرد خود را با سایر شهرها در جهان مقایسه کنند و ثانیاً برای اندازه‌گیری پیشرفت و همچنین می‌تواند مشکلات و کمبودها را در ابعاد مختلف شناسایی کند (Habitat, 2016).

شهر کرج با رشد جمعیت ۴/۷ درصد در سال، بالاترین میزان رشد جمعیت در بین شهرهای ایران را دارا می‌باشد. یکی از دلایل این رشد افسار گسیخته مهاجرپذیری این شهر است. می‌توان گفت این شهر به دنبال اجرای سیاست اصلاحات ارضی، افزایش قیمت نفت و سرزیر شدن دلارهای نفتی، گسترش روزافزون صنایع گوناگون و اخیراً سرریز شدن جمعیت تهران به دلیل افزایش هزینه‌های زندگی، با توسعه بی‌رویه و متخلخل و مشکلاتی همچون افزایش محرومیت‌های اجتماعی، مشکلات زیست‌محیطی، فشار فزاینده بر زیرساخت‌های شهری، گسترش حاشیه‌نشینی و در نهایت کاهش رفاه ساکنان شهر مواجه بوده است، که ادامه توسعه با روند ذکر شده باعث تشدید مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی خواهد شد. بنابراین آنچه ضرورتی مبرم است، تجدیدنظر در رویکردهای کلان مدیریتی و به کارگیری رهیافت‌ها و ابزارهای متفاوت و نوین در زمینه شهر و برنامه‌ریزی شهری است. در این پژوهش ابتدا وضعیت شکوفایی شهری در مناطق شهر کرج مورد بررسی قرار می‌گیرد و پس از آن و برنامه‌ریزی راهبردی برای ارتقاء منطقه دارای اولویت و مسئله‌دار ارائه می‌گردد.

این پژوهش بر آن است تا ابتدا منطقه مسئله‌دار و هدف برنامه‌ریزی را ارزیابی و شناسایی کند و سپس با استفاده از روش پیمایشی، مشاهده میدانی و مطالعه اسناد بالادستی به ارزیابی درونی منطقه بپردازد، سپس، با استفاده از تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری

امروزه مناطق شهری بیش از نیمی از جمعیت جهان را در خود جای داده‌اند، این مناطق پیش از آنکه مکانی برای رشد و شکوفایی باشند، به بزرگ‌ترین تهدید کره زمین در زمینه‌های مختلف اکولوژیکی، اجتماعی و اقتصادی تبدیل شده‌اند. رشد سریع شهرنشینی بخصوص در کشورهای در حال توسعه، به این تهدیدها دامن زده که تأثیرات مخربی بر شهروندان خواهد داشت (صرافی، ۱۳۹۳: ۳۷). روند شهرنشینی کنونی نشان می‌دهد که تا سال ۲۰۵۰ بیش از ۳ میلیارد نفر دیگر در شهرها ساکن خواهند شد که باعث افزایش نسبت توزیع جمعیت تا دو سوم خواهد شد (Arimah, 2013, 12). انتظار می‌رود این روند جهانی شهرنشینی از طرفی باعث رشد و توسعه اقتصادی و از طرف دیگر موجب ایجاد چالش‌های نوظهوری همچون ناهنجاری‌های اجتماعی، کم‌رنگ شدن هویت و حس تعلق اجتماعی، گسترش مشکلات زیست محیطی، نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی، فقدان زیرساخت‌های مناسب و در مجموع کاهش کیفیت زندگی در شهرها شود (Yigitcanlar and Dizdaroglu, 2015: 37).

در واقع، ادامه دادن به مسیر گذشته از اندیشه تا عمل، عملاً غیرممکن به نظر می‌رسد. از این رو، در دهه‌های اخیر برنامه‌های بین‌المللی و ملی به طور فزاینده‌ای در جهت بهبود وضع موجود شهرها حرکت کرده‌اند، در این حرکت‌ها از برچسب‌های مختلفی از جمله شهر پایدار، شهر هوشمند، شهر زیست‌پذیر و در جدیدترین مورد از شکوفایی شهری استفاده شده که توجه به آن ضروری به نظر می‌رسد (Schraven, 2021: 5). برای بهبود این وضعیت، سازمان اسکان بشر ملل متحد (هیئات) شاخص جامعی را با عنوان شاخص شکوفایی شهری برای سنجش میزان رشد و توسعه شهر از نظر اجتماعی و اقتصادی در حین توجه به پایداری معرفی کرد. مفهوم شکوفایی با تشریح مشارکت، موفقیت، سلامت، توسعه و خوب زیستن مطرح شد. از نظر اتحادیه اسکان بشر سازمان ملل متحد (Habitat, 2013)، مفهوم شکوفایی، یک ساخت اجتماعی است که ارزیابی مکرر وضعیت‌های قابل مشاهده و غیرقابل مشاهده در شهر اطلاق می‌شود (Habitat, 2013). ابعاد شکوفایی شهری شامل توسعه زیرساخت، بهره‌وری، عدالت و مشارکت اجتماعی، حکمرانی و قانون‌گذاری شهری، کیفیت زندگی و زیست پذیری است، میان این ابعاد ارتباط و وابستگی متقابل وجود دارد (Wong,

مرتبط به تدوین برنامه‌ریزی راهبردی پرداخته و در نهایت پیشنهادهای را در جهت ارتقاء و رونق شکوفایی شهری در منطقه مسئله‌دار ارائه کند. در نهایت، این پیشنهادات در قالب پروژه‌های راهبردی ارائه می‌گردد، جهت تعیین پروژه‌های پیشنهادی از کل شروع و به جزء (پروژه‌های راهبردی) ختم می‌شود. عناوین کلی پروژه‌ها به تفکیک عرصه‌های سیاست‌گذاری مشخص می‌شوند و سپس از درون این عناوین کلی، پروژه‌های اجرایی و تغییری مشخص می‌گردند که عملیاتی کردن آنها منجر به ارتقاء شکوفایی منطقه هدف برنامه‌ریزی در ابعاد مختلف خواهد انجامید.

مبانی نظری

الف. شکوفایی شهری

در نیمه دوم قرن بیستم، به دلیل آرمان‌ها و نگرانی‌های مشترک مردم جهان چند موضوع کلیدی پدیدار شد: آزادی، توسعه و محیط زیست (صرافی، ۱۳۹۳: ۵۵). با این حال، در ابتدا، برای سنجش شکوفایی از شاخص‌ها و سنجه‌هایی نظیر تولید ناخالص ملی استفاده می‌شد. این شاخص‌ها صرفاً به یک بُعد توجه داشتند و انعکاس دهنده وضعیت و میزان عدالت، مشارکت، محیط زیست و بسیاری دیگر از نیازهای ضروری نبود. بنابراین، جستجو برای یافتن کمیتی جایگزین برای سنجش توسعه و شکوفایی ادامه یافت (محتشمی، ۱۳۹۵: ۲). در این میان، شکوفایی شهری مفهومی است که اولین بار در دهه ۱۹۳۰ به صورتی بدوی و مقدماتی، گفتم و گو درباره آن شکل گرفت و تا به امروز پژوهش‌های گوناگونی به منظور تکمیل آن صورت پذیرفته است، سرانجام در سال ۲۰۱۲، سازمان اسکان بشر ملل متحد (هیئات)، شاخص‌های جامعی را به نام "شاخص شکوفایی شهری" برای ارزیابی میزان رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی برای شهرها مطرح کرد (محتشمی، ۱۳۹۵: ۵).

در واقع شهر شکوفا با برنامه‌ریزی و راه‌حل‌های تکنیکی متنوع، بهبود عملکرد شهر و دستیابی به شکل پایدار شهری را اجرا می‌کند (Stead, 2015: 65). همچنین شکوفایی مفهومی پیچیده‌تر از آن دارد که توسط شاخص‌هایی ساده که صرفاً با محاسبه میزان درآمد مالی افراد و یا دارایی‌های افراد (مثلاً تعداد خودروهای شخصی) به دست آید. در واقع، یک زندگی شکوفا، شامل ابعاد غیرمادی دیگری همچون مشارکت داشتن در آینده شهر خود، داشتن روابط معنادار و موثر و داشتن امکان و قابلیت‌های لازم برای تبدیل رویاهای

فردی و جمعی به واقعیت، می‌شود. اندیشه‌ها، آرمان‌ها و چالش‌های ابتدایی قرن بیست و یکم، با اندیشه‌های مربوط به عصر رکود اقتصادی (که به وجودآورنده سیستم سنجش تولید ناخالص داخلی شده بود) تفاوت دارند. امروزه دغدغه‌های زیست‌محیطی جزء اولویت‌های اصلی جوامع حال و آینده شده‌اند (احدزاد، ۲۰۱۷: ۱۶). شکوفایی مفهومی گسترده است که در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه با انصاف و عدالت مطرح می‌شود. این مفهوم بررسی می‌کند که شهرها چگونه می‌توانند تولید داشته باشند و از چه روشی فواید و مزایای این تولید می‌تواند به شیوه‌های کارآمدتر و عادلانه بین شهروندان تقسیم شود. این رویکرد نوین متضمن رشد اقتصادی و زیرساخت، حاکم بودن روابط اجتماعی، پایداری زیست‌محیطی و کیفیت زندگی بهتر می‌باشد (Habitat, 2013). روی هم رفته توسعه باید فرآیند (و نه فرآورده‌ای) دانست که سبب ساز افزایش ظرفیت جمعی برای پاسخگویی به نیازهای اجتماع (اعم از مادی و معنوی) در جهت ارزش‌هاست. همچنین توسعه راستین تحولی درونی و مردمی است و نه صرفاً تحولی برونی و دولتی، که ابعاد مختلف شکوفایی شهری این موارد را نیز شامل می‌شوند (صرافی، ۱۳۹۸: ۱۸).

ب. ابعاد شکوفایی شهری

یک شهر شکوفا از ادغام پنج بعد حیاتی شکل می‌گیرد: (۱) بهره‌وری؛ (۲) توسعه زیرساخت؛ (۳) کیفیت زندگی؛ (۴) برابری و مشارکت اجتماعی؛ (۵) و پایداری محیط زیست. این ابعاد می‌توانند به عنوان پره‌های یک چرخ در نظر گرفته شوند که مرکز این چرخ متشکل از مؤسسات دولتی، قوانین و روش‌های برنامه‌ریزی شهری است که برای حفظ تعادل میان ابعاد مختلف آن لازم است (Sands, 2015: 3). از این رو، یکی از ویژگی‌های بسیار مهم شکوفایی، توسعه متوازن همراه با مشارکت است، هیچ کدام از ابعاد شکوفایی شهری نباید بر دیگری غلبه پیدا کند و همه باید تقریباً یکسان نگه داشته شوند. البته این مسئله در عمل بسیار بعید است که شهری بتواند همیشه تمام این ابعاد را به صورت متعادل داشته باشد. اینجا جایی است که سیاست‌های مداخله‌ای برای شاخص شکوفایی شهری مطرح می‌شود. زمانیکه شرایط اجتماعی اقتصادی در مقیاسی محلی و گسترده تغییر می‌کند، این شرایط بر روی یک یا چند بعد شکوفایی شهری تاثیر می‌گذارد. در این حالت با کمک

شکل ۱: چرخ شکوفایی شهری
 مأخذ: Habitat, U. N. (2013)

بیست برای شهر قرن بیست و یکم میلادی ناپایدار است. در میانه جریان‌های جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی، شهرها باید دوباره کنترل تقدیر خود را با برنامه‌ریزی قوی شهری در دست بگیرند تا به توسعه و شکوفایی شهری دست یابند. اگر برنامه‌ریزی شهری در تلاش رسیدگی به نقص‌های «مدل جهانی شهرنشینی در قرن بیست» باشد، نظریه‌ها و سیاست‌ها هر دو بایستی مورد بازاندیشی جدی قرار گیرند تا آن را از یک روش صرفاً تکنیکی به نظریه‌ای عمومی تبدیل کند. باین حال، برنامه‌ریزی شهری، مستلزم تقویت مفهومی است که افراد را در نیل به شکوفایی مشترک کمک کند. از این رو، مطابق شکل ۲ چهار پیش شرط می‌بایستی وجود داشته باشد (Habitat, 2013).

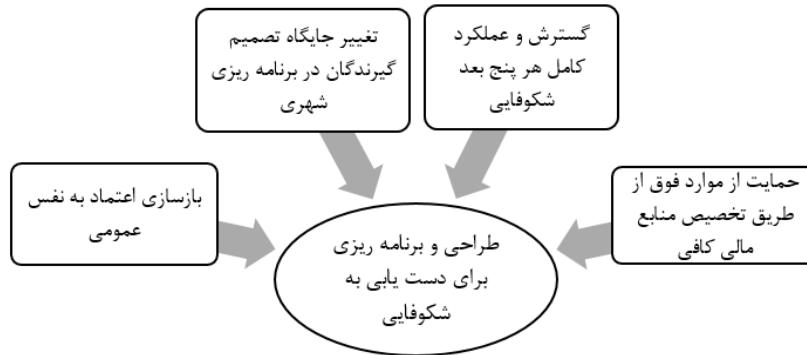
برنامه‌ریزی شهری بایستی توان گسترش شکوفایی در سطح شهر را داشته باشد. همچنین، مفهوم نوین و قوی را بر اساس نظام‌های ارزشی جدید برای برنامه‌ریزی شهری پیشنهاد دهد که استوار بر قوانین و مقررات سازگار، راه‌حل‌های پایدار شهری، حفاظت از محیط زیست و مشارکت مدنی در امور اجتماعی و عمومی باشد. این نوع برنامه‌ریزی سرمشق و چارچوب نظری جدیدی را در جهت الگوی شهری نوین بیان می‌کند: شهر قرن بیست و یکم شهری است که بهتر می‌تواند به مسائل زمانه ما پاسخ دهد، امکان و فرصت استفاده از منابع را برای نسل‌های آینده فراهم می‌کند، اجتماع

سیاست‌های مداخله‌ای باید تعادل را دوباره به چرخه باز گرداند (Stead, 2015: 66 and Sands, 2015:3).

از نظر اتحادیهٔ اسکان بشر سازمان ملل متحد، «چرخ شکوفایی» حاکی از توسعهٔ متوازن پنج بعد است. همانطور که طرح گرافیکی «شکل ۱» نشان می‌دهد. پنج بعد شکوفایی در حاشیهٔ بیرونی از طریق «میلهٔ چرخ» به مرکز «چرخه» یعنی مؤسسات دولتی و قوانین شهری متصل می‌شود. مرکز چرخ شکوفایی چهار نقش دارد: تامین نیازهای بخش عمومی؛ کنترل مسیر گام و شدت حرکت چرخ؛ تامین توسعهٔ متوازن پنج «میلهٔ چرخ» و تشریک مساعی و توجه به پیوستگی متقابل میله‌های چرخ (Habitat, 2016).

در آخر اینکه، نظریه‌ی شکوفایی شهری از این جهت اهمیت دارد که به مسائل نگاه چند جانبه دارد. که نگرانی‌ها و آرمان‌های مشترک یک جامعه یعنی رفاه اقتصادی و کیفیت زندگی، مشارکت و محیط زیست را پوشش می‌دهد.

ج. طراحی و برنامه‌ریزی برای دستیابی به شکوفایی شهر شکوفای با برنامه‌ریزی و راهکارهای تکنیکی متعدد، بهبود عملکرد و کارآمدی شهر و نیل به شکل پایدار شهری را اجرا می‌کند. بعضی از راه‌حل‌ها مطابق ویژگی‌های منطقه، متنوع و تعدادی از مداخلات کلیدی در نواحی گوناگون طبق روش شهرگرایی جهانی قرن

شکل ۲. پیش‌شرط‌های لازم برای تحقق طراحی و برنامه‌ریزی منجر به شکوفایی
 مأخذ: (محتشمی و همکاران، ۱۳۹۵)

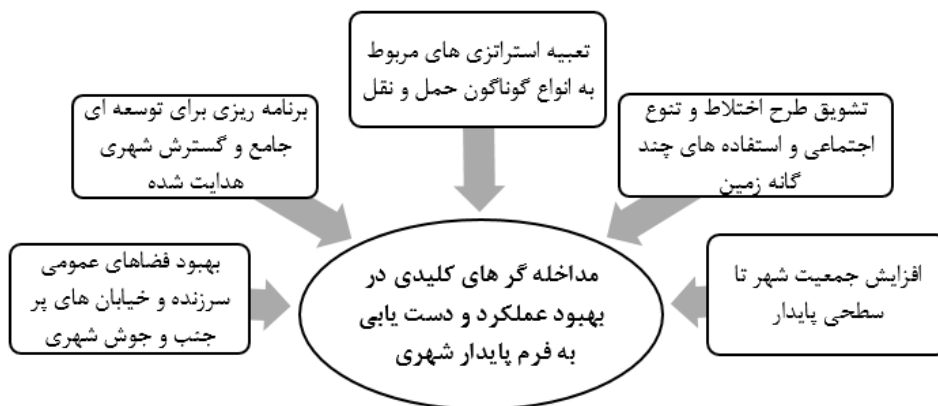
می‌شوند، تهیه می‌شود. لازم است شهرهای برای شکوفایی برنامه‌ریزی کرده و انواع راهکارها را برای بهبود کارآمدی و دستیابی به شکل پایدار شهری به کار ببندند. اگرچه این راه‌حل‌ها می‌توانند بسته به شرایط مکانی متفاوت باشند، با این حال سازمان اسکان بشر ملل متحد (هیئات) شماری از مداخله‌گرهای کلیدی در زمینه‌های گوناگون را شناسایی کرده است که در شکل ۳ به آن اشاره شده است.

د. برنامه ریزی راهبردی

برنامه‌ریزی راهبردی، نوعی از برنامه‌ریزی است که هدف آن تعریف و تبیین راهبردها است. خاستگاه مفهوم راهبرد به حوزه مدیریت نظامی در حدود ۲۵۰۰ سال پیش برمی‌گردد. سابقه کاربرد این کلمه در حوزه مدیریت و تجارت به دهه پنجاه میلادی و در واقع به زمانی برمی‌گردد که پژوهشگران سامانه‌های طبیعی،

محور است و در مقایسه با مدل ناکارآمد و ناپایدار شهرهای مدرن، در فرایند رشد و توسعه پنج بعد شکوفایی شهری بسیار بهتر عمل می‌کند (Wong, 2015:4 and Jones, 2015: 21-23)

مفهوم برنامه‌ریزی این سیستم شامل استفاده پایدار و دسترسی برابر به منافع مشترک بوسیله سیاست‌ها و برنامه‌های کارآمد است. این برنامه‌ریزی به شهرها امکان کنترل مناسب بر نحوه استفاده از اراضی را می‌دهد و برای بهبود ساختار و عملکرد شهرها براساس اصول توسعه پایدار تلاش می‌کند. اگر برنامه‌ریزی شهری از طریق کانون چرخ شکوفایی انجام بگیرد، می‌تواند راهبردهای مناسبی را شناسایی کرده و همچنین برنامه کارآمدی را ارائه دهد. این برنامه از طریق تولید کالاهای عمومی در جهت کمک به سرمایه و مشارکت اجتماعی، افزایش حس مکان، امنیت و ایمنی، تعامل گروه‌های اجتماعی (به‌ویژه در میان جوانان) و افزایش توسعه اقتصادی مناطقی که این محصولات در آن تولید

شکل ۳: مداخله‌گرهای کلیدی در بهبود عملکرد و دستیابی به فرم پایدار شهری
 مأخذ: (محتشمی و همکاران، ۱۳۹۵)

از نظر او راهبرد تعریف و تبیین اهداف پایه و درازمدت یک سازمان و سازگاری آن با اجرا و تخصیص منابع ضروری برای رسیدن به این اهداف است (موسی خانی و مشفق، ۱۳۹۵: ۲).

پیشینه پژوهش

شکوفایی شهری مبحثی جدید در برنامه‌ریزی شهری می‌باشد و مطالعات محدودی در این حوزه صورت گرفته است؛ بنابراین در این پژوهش تعداد محدودی از مطالعات داخلی و خارجی که در این راستا انجام شده است در جدول شماره ۱ ذکر شده است.

بررسی پیشینه این پژوهش نشان می‌دهد که در اکثر پژوهش‌ها از نظریه شکوفایی شهری برای حل مسئله استفاده نشده است. همچنین، برخی تحقیقات انجام پذیرفته در این زمینه به استفاده صرف از داده‌ها

عامل محیط را در پژوهش سازمان‌ها وارد کردند. باوجود مطالعه‌های بسیاری که صورت گرفته، هنوز تعریف مشترک، همه شمول و بین‌المللی برای راهبرد یا استراتژی وجود ندارد. در واقع مفهوم راهبرد اساساً به طریقی متنوع مورد استفاده قرار می‌گیرد. تا به امروز تعاریف "برنامه‌ریزی راهبردی" شامل اصطلاحاتی مانند: نیروی راهبردی، مرکز سازمانی یا مقصد فکر و برنامه-ریزی راهبردی بوده است. در واقع، بیشتر تعاریف در موارد زیر دارای نقاط یکسانی هستند: جهت‌گیری بلندمدت سازمان‌ها، اینکه سازمان‌ها در چه زمینه‌ای باید فعالیت کنند، سازگاری فعالیت‌های سازمان با محیط خود در جهت به حداقل رساندن مشکلات و حداکثر کردن پتانسیل‌ها و سازگاری فعالیت‌های سازمان با منابع و امکانات در دسترس. چندلر با قبول اینکه "ساختارها از راهبردها تبعیت می‌کند" برنامه‌ریزی راهبردی را به عنوان یک مفهوم ضروری مطرح می‌نماید.

جدول ۱: برخی مطالعات و تحقیقات انجام‌شده در رابطه با شکوفایی شهری

پدیدآورندگان	سال	عنوان	نتیجه
هبتات	۲۰۱۳	وضعیت شهرهای جهان در سال	هابیتات با این گزارش از نوع دیگری از شهر که مشارکت محور است حمایت می‌کند، این شهر قادر به دستیابی به ابعاد مختلف شکوفایی شهری (محسوس و نامحسوس) است. گزارش هبتات شامل سه قسمت می‌باشد قسمت اول مربوط به مفهوم شکوفایی شهری، رویکردهای شهری و منطقه‌ای، تغییرات شهری در کشورهای توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته را شامل می‌شود. قسمت دوم نیز در مورد ابعاد گوناگون شکوفایی شهری به گفت و گو می‌پردازد و در نهایت قسمت سوم موضوعاتی مانند شکوفایی شهری بوسیله برنامه‌ریزی شهری و کارآمدی و توانمندسازی قوانین و سازمان‌ها برای شهر شکوفا را مطرح می‌کند. این گزارش مبحثی بسیار جامع و کامل در مورد شکوفایی شهری است و یکی از پایه‌های اساسی تعریف متغیرهای این تحقیق نیز به شمار می‌رود.
بونابوتو و همکاران	۲۰۱۴	شاخص‌های کیفیت محیط زیست درک شده (PREQIs) همبستگی با شاخص شکوفایی شهری سازمان ملل متحد (CPI)	این مقاله به بررسی شکوفایی در محلات تبریز پرداخته است و با استفاده از پرسشنامه توانسته‌اند عوامل موثر در بهبود شکوفایی در محلات را در جدولی نمایش دهند.
وونگ	۲۰۱۵	چارچوبی برای شاخص شکوفایی شهری	با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی چارچوبی قوی و انعطاف‌پذیر برای توسعه شاخص‌های شهر شکوفا که قادر به اتصال شاخص‌ها و هوش تحلیل با نیازهای سیاستی برنامه‌ریزان شهری و استراتژیست‌های دولت است، فراهم می‌کند و نتیجه می‌گیرد که شاخص‌های شناسایی‌شده توسط هابتات به‌ناچار با ظهور مسائل مربوط به سیاست‌های جدید و داده‌های باکیفیت بالاتر تغییر خواهند یافت.
آریما	۲۰۱۷	زیرساخت به عنوان یک واکنش افزا برای شکوفایی شهرهای آفریقا	این مقاله به بررسی چگونگی تأمین زیرساخت‌ها در رشد شهرها در آفریقا می‌پردازد، با استفاده از نظر سنجی کارشناسان از انتخاب گوناگون شهرها. روند توسعه سه جزء زیربنایی - تأمین آب، شبکه جاده و ارتباطات مخابراتی مورد بررسی قرار گرفته است. ۷۹٪ از شهرهای آفریقایی در این مطالعه، کمبود شدید آب را نشان می‌دهد.
محتشمی	۱۳۹۳	فرایند شکل‌گیری معماری فاخر بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری در ایران نمونه: محله درکه شهر تهران	این مقال با روش توصیفی- تحلیلی صورت گرفته است. رویکرد شکوفایی شهری طی فرایندی مورد ترجمه معماری قرار گرفته و بر این اساس، چهارچوبی برای نیل به معماری فاخر پیشنهاد شده است. نتایج کلانی که از پژوهش به‌دست آمده است، چهاراصل اساسی سلامت، اقتصاد، اجتماع‌پذیری و آموزش را برای دستیابی و خلق معماری فاخر تعیین کرده است.

جنوب و جنوب غربی به اتوبان تهران کرج و از غرب، هم مرز با شهرداری کمال‌شهر می‌باشد. منطقه ۵ شهرداری کرج یکی از مهاجرپذیرترین مناطق شهرستان کرج است که قومیت‌های متعدد ایرانی در آن حضور دارند.

ج) شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق

شاخص‌های مورد استفاده در این تحقیق که نشان دهنده وضعیت مناطق شهر کرج براساس رویکرد شکوفایی شهری است در قالب ۵ بعد شکوفایی شهری، مشخص شده توسط اتحادیه اسکان بشر سازمان ملل متحد، جمع‌آوری شده است. این شاخص‌ها علاوه بر استفاده در ارائه پروژه-های راهبردی می‌تواند برای ارزیابی و مقایسه عملکرد مناطق با یکدیگر نیز به برنامه‌ریزان کمک کند.

جدول ۲: معرفی شاخص‌های شکوفایی شهری استفاده شده در تحقیق

بعد	مؤلفه	ردیف	شاخص (متغیر)	
بهره‌وری	قدرت اقتصادی	۱	پیری جمعیت	
		۲	سرانه تجاری	
		۳	نرخ بیکاری	
	وضعیت اشتغال	۴	نسبت اشتغال به کل جمعیت	
		۵	بار تکفل	
		۶	تعداد شاغل	
		۷	شدت کاربری	
	توسعه زیرساخت	زیرساخت مسکن	۸	درشت‌دانی واحدهای مسکونی
			۹	سرانه خالص مسکونی
		زیرساخت اجتماعی	۱۰	تراکم خالص مسکونی
			۱۱	بد مسکنی
کیفیت زندگی	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱۲	درصد کمبود واحد مسکونی	
		۱۳	واحد مسکونی غیررسمی	
	تحرك و جابجایی شهری	۱۴	تعداد کافی شاپ‌ها و رستوران	
		۱۵	تعداد کتابخانه‌های عمومی	
	تحصیلات	۱۶	تعداد کافی‌نت‌ها	
		۱۷	تعداد پارکینگ‌های عمومی	
	ایمنی و امنیت	۱۸	تعداد جایگاه‌های سوخت	
		۱۹	تعداد ایستگاه‌های اتوبوس و مترو	
		۲۰	تعداد مدارس	
	عدالت و مشارکت اجتماعی	وضعیت اجتماعی	۲۱	تعداد مراکز ۱۱۵ و اورژانس
۲۲			تعداد مراکز آتش‌نشانی	
۲۳		سرانه کاربری انتظامی		
زیست‌پذیری و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	مشارکت اجتماعی	۲۴	درصد مشارکت در انتخابات	
		۲۵	جوانی جمعیت	
	۲۶	درصد زنان فعال اقتصادی		
وضعیت اقتصادی شهر	۲۷	سرانه فضای سبز		
	۲۸	تعداد مساجد		
۲۹	تعداد بانک‌ها			

اکتفا نموده‌اند. در صورتی که استفاده از نظرات شهروندان (مشارکت اجتماعی) که یکی از ابعاد شکوفایی شهری نیز هست، در این پژوهش‌ها مغفول مانده است. مغفول ماندن نگاه به شهروندان در بحث شکوفایی شهری پژوهش حاضر را بر آن داشت، علاوه بر استفاده از داده‌ها و نقشه‌ها، به نظر خواهی از شهروندان نیز پردازد.

روش تحقیق

الف) الگوی حاکم بر تحقیق

این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش ارزیابی - تجویزی است. در ابتدا از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، اطلاعات مربوط به مبانی نظری موضوع و پیشینه تحقیق، جمع‌آوری و مرور گردید. سپس، برای ارزیابی درونی منطقه مورد مطالعه، از ۶۰ پرسشنامه که دارای ۹۰ گویه بوده‌اند، استفاده شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین، برای ارزیابی بیرونی، در ابتدا اطلاعات و داده‌های مربوط به هر کدام از ابعاد شکوفایی شهری از مراجع ذیربط جمع‌آوری گردیده است و در ادامه برای رتبه‌بندی مناطق از روش تصمیم‌گیری چند معیاره و اسپاس استفاده شده است. در ادامه با استفاده از تکنیک آیدا مسائل و مشکلات تعیین گردید. سپس، اهداف نهایی تنظیم و راهبردها استخراج شد و در مرحله بعد سناریوهای ممکن تدوین و بر اساس آن، پروژه‌های پیشنهادی برای شکوفایی شهری تبیین گردید. شایان ذکر است که یافته‌های محله به صورت جدول شماره ۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و برای تحلیل اطلاعات از تکنیک آیدا استفاده شده است. این تکنیک مهم در نظام برنامه‌ریزی راهبردی، در مرحله طراحی (شامل تعیین اختیار سیاست‌های اصلی، تولید راهبردهای آلترناتیو و تهیه برنامه) و در زمینه کاربرد توصیفی و پیشگویانه به کار می‌رود. این تکنیک با زمینه نظری تجربی و در زمینه‌های غیر فضایی به ویژه فعالیت‌های اقتصادی به کار می‌رود.

ب) محیط شناسی تحقیق

منطقه ۵ شهرداری کرج دارای ۱۲ محله با نام‌های حصارک پائین، شهرک پردیسان، شهرک چمران، گلشهر، دهقان ویلا، میانجاده، کرج نو، شهرک گلها و شهرک قائمیه می‌باشد. مساحت این منطقه در حدود ۸۹۶ هکتار و جمعیت آن بالغ بر ۲۳۰ هزار نفر می‌باشد. این منطقه از ضلع شمال با خیابان شهید بهشتی و از ضلع شرق به خیابان کمربندی سه راه رجایی شهر و از ضلع

د) مدل واسپاس^۲ WASPAS

شناخت مسائل و مشکلات منطقه، ارزیابی صورت گرفته است که شامل دو بخش ارزیابی درونی (داخل منطقه) و بیرونی (بین مناطق) می‌شود.

۱) ارزیابی بیرونی

در بخش ارزیابی بیرونی برای نشان دادن وضعیت منطقه ۵ کرج از نظر ابعاد شکوفایی شهری، این منطقه با مناطق همجوار خود مقایسه شده است. بطور کلی از نظر شکوفایی شهری منطقه ۵ شهرداری کرج (با امتیاز نهایی ۰/۲۳۵) در وضعیت نامطلوب قرار دارد. توجه به مناطق مرکزی (منطقه ۹، ۸ و ۱) بیشتر بوده است. از این رو، منطقه ۵ شهر کرج به‌عنوان منطقه هدف برنامه-ریزی انتخاب شد.

مدل واسپاس در بخش ارزیابی بیرونی و برای مشخص کردن منطقه هدف برنامه ریزی مورد استفاده قرار گرفته است. این واسپاس یکی از مدل های ترکیبی رایج است. علت استفاده از این مدل میزان دقت بالای آن در مقایسه با سایر مدل های تصمیم گیری چندمعیاره است. این مدل می‌تواند در مسائل پیچیده تصمیم گیری کارایی بالایی داشته باشد و همانطور که گفته شد نتایج حاصل از این آن از دقت بالایی برخوردار است (Turskis et al, 2019:20 and Senapati, 2021: 4).

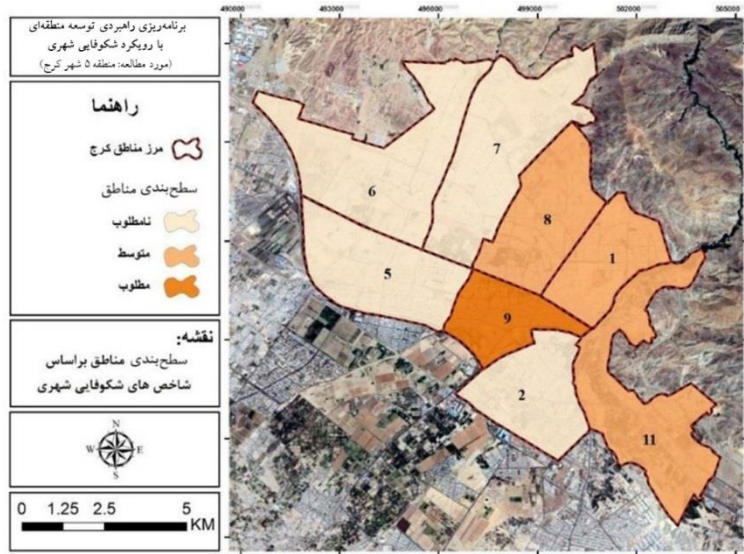
بحث و یافته

الف) ارزیابی و تشخیص وضعیت موجود مناطق شهر کرج همانطور که اشاره شد، در این پژوهش از روش ارزیابی-تجویزی استفاده شده است. در ابتدا به منظور

جدول ۴: رتبه‌بندی مناطق کرج براساس شاخص شکوفایی شهری با استفاده از روش واسپاس

منطقه	رتبه	امتیاز نهایی براساس مدل واسپاس	وضعیت
منطقه ۱	۳	۰/۳۴۶۵۹۲	متوسط
منطقه ۲	۷	۰/۲۵۲۱۶۸	نامطلوب
منطقه ۴	۵	۰/۲۵۷۱۱۲	نامطلوب
منطقه ۵	۱۰	۰/۲۳۵۱۹۹	منطقه‌ی دارای کم‌ترین امتیاز نهایی، هدف برنامه‌ریزی نامطلوب
منطقه ۶	۶	۰/۲۵۳۲۲۷	نامطلوب
منطقه ۷	۸	۰/۲۴۸۵۵۳	نامطلوب
منطقه ۸	۲	۰/۳۹۷۴۳۲	متوسط
منطقه ۹	۱	۰/۵۱۰۶۹۱	مطلوب
منطقه ۱۱	۴	۰/۳۲۸۹۸۹	متوسط
منطقه ۱۲	۹	۰/۲۳۵۲۳	نامطلوب

مأخذ: نگارندگان، ۹۹

نقشه ۱: سطح‌بندی مناطق براساس شاخص‌های شکوفایی شهری

نسبت به مناطق همجوار در بعد حکمرانی و قانون گذاری در وضعیت نامطلوب قرار دارد و همچنین براساس بعد توسعه زیرساخت نیز منطقه ۵ کرج نسبت به منطقه ۹ و همچنین مناطق شرقی این شهر (۸-۱) در وضعیت نامطلوب قرار دارد. که باعث لزوم توجه به این منطقه است. این مسئله باعث لزوم توجه به این منطقه از لحاظ نظریه شکوفایی شهری می‌باشد.

۲) ارزیابی درونی

در ادامه برای ارزیابی وضعیت درونی منطقه ۵ کرج از ۶۰ پرسشنامه استفاده شده که دارای ۹۰ گویه بوده- اند. شایان ذکر است، در این بخش و براساس چارچوب ابعاد شکوفایی شهری صرفا به نقاط ضعف این منطقه که از پرسشنامه‌ها استخراج شده، اشاره شده است تا در ادامه در تدوین اهداف و سیاست‌گذاری‌ها از نظر و مشارکت شهروندان نیز استفاده شود. نتایج به طور خلاصه به شرح جدول شماره ۳ است.

ب) برنامه‌ریزی راهبردی - عملیاتی منطقه ۵ شهرداری کرج با استفاده از تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری مرتبط

تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری مرتبط یکی از تکنیک‌های مهم نظام برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای است که شروع تفکر اجرای این تکنیک در کشور ایالات متحده آمریکا به اوایل دهه ۱۹۵۰ میلادی و در کشور انگلستان به اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی بر می‌گردد. این

تکنیک به عنوان نقطه عطفی در برنامه‌ریزی از دهه ۱۹۸۰ میلادی در کشور انگلستان مورد توجه قرار گرفت. زمینه‌های موضوعی کاربرد آن نیز با استفاده از روش‌های جدید تعیین روابط پیچیده بین جنبه‌های مختلف برنامه‌ریزی و به خصوص در مورد ایجاد سیاست‌های برنامه‌های ساختاری و استفاده از قاعده کلی انتخاب استراتژیک به منظور غلبه بر پیچیدگی مشکلات تأکید دارد. تکنیک تحلیل عرصه‌های تصمیم‌گیری مرتبط در نظام برنامه‌ریزی استراتژیک، تکنیک مهمی محسوب می‌شود. همچنین، در مرحله طراحی (شامل تعیین اختیار سیاست‌های اصلی، تولید استراتژی‌های آльтرناتیو و تهیه برنامه)، در زمینه کاربرد توصیفی و پیش‌گویانه، در زمینه تئوریک تجربی و در زمینه‌های غیر فضایی به ویژه فعالیت‌های اقتصادی به کار می‌رود. در این تکنیک به طور کلی، تدوین اهداف براساس مسایل و مشکلات، تعیین راهبردها و ارائه پیشنهادات که در سه سطح تجریدی و ارتباطات افقی و عمودی انجام می‌گیرد. در بالاترین سطح، عناصر سناریو و در سطح میانی عرصه‌های سیاست‌گذاری که دارای جزئیات بیشتری می‌باشد. قرار دارند، در پایین‌ترین سطح پروژه‌های پیشنهادی که به عنوان بیانیه اقدام‌ها تلقی می‌شوند قرار می‌گیرند (جورجیوس و همکاران، ۲۰۱۹: ۲-۴). از این رو شرح روش کار در این تکنیک در شش گام به شرح زیر است (Georgiou and et all, 2019: 546 and Weas and Campbell, 2004: 228).

جدول ۳: نتایج بدست آمده از روش پیمایشی

بعد	مؤلفه	نتایج
بهره‌وری	قدرت اقتصادی	از نظر بعد اقتصادی ۴۲ نفر از مردم درآمد سرپرست خانوار را راضی کننده نمی‌دانند.
	وضعیت اشتغال	همچنین ۵۰ نفر فرصت‌های شغلی و ۴۸ نفر فرصت‌های سرمایه‌گذاری را نامناسب می‌دانند.
توسعه زیرساخت	زیرساخت مسکن	در مورد مسکن ۳۴ نفر از شهروندان نسبت به متراژ خانه‌های ساخته شده ناراضی بوده‌اند. همچنین، ۳۲ نفر معتقد بوده‌اند که مدارس این منطقه فرسوده هستند و منطقه نیاز به مدارس نوساز دارد.
	خدمات شهری	اکثریت مردم (۴۴ نفر) امکانات تفریحات و گذران اوقات فراغت را کافی و راضی کننده نمی‌دانند. همچنین، به طور خلاصه، ۳۲ نفر از فقدان پارک‌های مناسب ۵۲ نفر از فقدان سینما، ۴۲ نفر از فقدان کتابخانه، ۵۶ نفر از فقدان موزه ناراضی هستند.
کیفیت زندگی	فناوری اطلاعات و ارتباطات	از نظر امکانات و زیرساخت‌ها ۴۸ نفر از ۶۰ نفر از شهروندان از سرعت اینترنت و زیرساخت‌های اینترنت ناراضی بوده‌اند.
	ایمنی و امنیت	از نظر امنیت فردی و اجتماعی، اصلی‌ترین مسئله مردم، وجود جرائم است.
برابری و مشارکت اجتماعی	مشارکت	در مورد امکانات آموزشی، ۳۲ نفر از ۶۰ نفر پرسش شونده نسبت به فقدان فضاهای مناسب برای گذران اوقات فراغت کودکان ناراضی بوده‌اند.
	مشارکت اجتماعی	اعتماد مردم نسبت به تصمیمات شورای شهر و شهرداری خیلی کم (۴۲ نفر از ۶۰ نفر) بوده است، همچنین، ۵۶ پرسش شونده از ۶۰ نفر اظهار داشته‌اند که در تصمیمات آن‌ها هیچ دخالت و مشارکتی نداشته‌اند. علاوه بر این، اکثریت شهروندان پرسش شونده، در هیچ سازمان مردم نهادی عضو نیستند (۵۴ نفر از ۶۰ نفر).
پایداری محیط زیست	پاکیزگی محیط زندگی	۳۴ نفر از پرسش شونده‌گان معتقدند هوای این منطقه بسیار آلوده و نامناسب است. همچنین ۳۳ نفر از آلودگی‌های صوتی منطقه ناراضی بوده‌اند.

گام اول) تعیین اهداف خرد براساس اهداف کلان و مشکلات برنامه‌ریزی و در ادامه تعیین راهبردها از اهداف
اهداف از توصیف و تحلیل وضع موجود و در جهت پاسخگویی به مسائل موجود، تدوین می‌شوند. در فرآیند طراحی برنامه، راهبردها به عنوان عرصه‌های کلی و

فراگیر مربوط به توسعه که اتخاذ تصمیم در مورد آنها الزامی است از درون اهداف تعیین و هر راهبرد در بردارنده یک یا چند هدف است (آقاصفری، ۲۰۱۲: ۴۰ و پریزادی و همکاران، ۲۰۱۶: ۱۹۱)

جدول ۵: تعیین اهداف خرد براساس اهداف کلان و مشکلات برنامه‌ریزی

اهداف برنامه‌ریزی		زمینه	
فقد تجلی کالبدی	بانتجلی کالبدی	مشکلات	تشریح مشکلات
بهبودی و نوسازی مشارکت محور	بهبودی و نوسازی بافت های فرسوده	عدم سرمایه گذاری دولت و بخش خصوصی - عدم بضاعت مالی ساکنان در سرمایه گذاری برای بهسازی و نوسازی	در مجموع در منطقه ۵ کرج ۲۶۴ ساختمان تعمیری و تخریبی وجود دارد. به عبارت دیگر در حدود ۳۸۶۳۱ متر مربع بافت فرسوده وجود دارد
افزایش حمایت‌های مالی	افزایش زیر ساخت های خدمات شهری	نبود اعتبارات کافی و ضعف مدیریت شهری	کمبود تاسیسات و تجهیزات شهری از جمله؛ کمبود پارکینگ- های عمومی، کم بودن سرعت اینترنت و همچنین نبود دفاتر پست در منطقه
افزایش کاربری‌های مختلط، افزایش اعتبارات عمرانی	افزایش زیر ساخت های تفریحی و آموزشی در سطح منطقه	وجود زمین های ساخته نشده در منطقه و امکان استفاده از آنها در جهت رفع کاستی‌ها	کمبود فضای تفریحی و آموزشی (فقدان سینما، فرهنگسرا، دانشگاه و هرگونه مراکز علمی دیگر) با وجود پرجمعیت بودن منطقه (به نسبت سایر مناطق کرج)
تخصیص منابع مالی لازم، تقویت سیستم مدیریت منطقه	بهبودی و معابر و پیاده‌رو سازی	وجود سلسله مراتب و دسترسی‌های مناسب نسبی در شبکه ارتباطی	عدم پیوستگی و کم- عرض بودن پیاده‌روها (زیر ۶ متر) در نتیجه کاهش ایمنی
- اتخاذ سیاست‌های اجتماعی و حمایتی متناسب - همفکری و تعامل با سالمندان جهت افزایش شکوفایی شهری	امکان استفاده از تجارب سالمندان و تعامل با آنها به ویژه بازنشستگان آموزش و پرورش و وزارت علوم و تحقیقات در جهت افزایش شکوفایی شهری	برخی بازنشستگان برای زندگی ارزان‌تر به بیرون از تهران مهاجرت می‌کنند	افزایش تعداد سالمندان ۹۸۴۷ نفر، افزایش گروه سنی مصرف کننده
افزایش آموزش‌های مهارت محور به ویژه به مهاجران - اعطای وام خود اشتغالی -	وجود ۷۲۷۱ بنگاه تولیدی در این منطقه که بیش از سایر مناطق کرج است	افزایش مهاجرت اقشار ضعیف‌تر به منطقه ۵ شهر کرج	درآمد پایین سرپرست خانوار و بیکاری جوانان (۳۴ درصد جمعیت غیرفعال) در نتیجه

اهداف برنامه‌ریزی		زمینه	
فایده تجلی کالبدی	باتجلی کالبدی	پتانسیل‌ها	ریشه‌یابی مشکلات
حمایت از بنگاه‌های تولیدی کوچک و متوسط			افزایش نارضایتی‌ها و افزایش آسیب‌های اجتماعی
ایجاد تشکل‌های مشارکتی جهت افزایش تعامل و ارتباط بین ساکنان بومی و مهاجران - استفاده از پتانسیل مهاجران در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی		استفاده از نیروی مهاجرین به عنوان سرمایه انسانی	قیمت ارزان مسکن [به نسبت تهران و برخی مناطق کرج] - دسترسی مناسب به پایتخت [ایستگاه مترو گلشهر]
برنامه‌ریزی برای افزایش اعتماد و مشارکت مردم	کمک به ایجاد سازمان‌های مردم نهاد	-	عدم تمایل مردم به مشارکت در مسائل گوناگون (نرخ مشارکت به کمتر از ۳۰ درصد رسیده است)
ارائه آموزش‌های لازم و به‌روز برای کارکنان			فقدان تجربه کارشناسی در کارکنان شهرداری
افزایش منابع مالی و افزایش نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مرتبط فضاهای سبز	کارگاه‌های آلوده‌کننده از منطقه، افزایش فضاهای سبز	-	وجود کارگاه‌های آلوده‌کننده در سطح منطقه
افزایش احساس تعلق اجتماعی مهاجران در جهت کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی	افزایش پاسگاه‌های پلیس، افزایش روشنایی معابر	-	فقدان تصفیه‌خانه و ضعف سیستم آبرسانی
			امنیت خودروهای پارک شده کم است - امنیت برای زنان و کودکان در شب کم است.

ممکن نتیجه شده براساس اختیارهای آنها که به صورت علامت مثبت و منفی نشان داده می‌شوند با هم مقایسه و در نتیجه سناریو برتر انتخاب می‌شود (آقاصفیری و همکاران، ۲۰۱۲: ۴۵).

گام چهارم) تعیین عرصه‌های سیاست‌گذاری از اهداف و راهبردها

عرصه‌های سیاست‌گذاری، عرصه‌های ملموس‌تر توسعه می‌باشند که تصمیم‌گیری در مورد آنها ضرورت دارد. عرصه‌های سیاست‌گذاری و نیز راهبردها،

گام دوم) تولید سناریوهای ممکن

با توجه به مفاهیم موجود در هر یک از اختیارهای دوگانه راهبردها، عدم ناسازگاری دو به دوی آنها بررسی و ماتریس اختیار که شامل راهبردها، اختیارها و موانع اختیار می‌باشد، ترسیم می‌گردد (آقاصفیری و همکاران، ۲۰۱۲: ۴۵).

گام سوم) ارزیابی و انتخاب سناریوی برتر

به منظور انتخاب سناریوی برتر عمل ارزیابی در مورد سناریوهای تولید شده انجام و کلیه سناریوهای

در نتیجه دوره‌ای متعدد تدوین از اهداف حاصل می‌شوند. این فرآیند تدوین نیازمند درجه قابل قبولی از توافق، حاصل از ملاحظه تشخیصی، مابین راهبردها و اختیارهای آن از یک سو و عرصه‌های سیاست‌گذاری و اختیارهای آن از سوی دیگر می‌باشد. عرصه‌های سیاست‌گذاری به عنوان نقطه شروع دستیابی به پروژه‌های اجرایی نقش واسطه را در رهیافت سه سطحی انتخاب استراتژیک بازی می‌کند (پریزادی، ۱۳۹۴: ۱۹۴).

گام پنجم) تعیین اختیارهای سازگار

با توجه به مفاهیم موجود در هر یک از اختیارهای مربوط به عرصه‌های سیاست‌گذاری عدم تطابق دو به دو آن‌ها بررسی شده و اختیار عرصه‌های سیاست‌گذاری و راهبردها در یک ماتریس اختیار که در بردارنده ارتباطات افقی مابین عرصه‌های سیاست‌گذاری است، درج می‌گردند. در اینجا نیز همچون راهبردها، جامعیت و فراگیری و استقلال محتوایی عرصه‌های سیاست‌گذاری و

تدوین همه آنها در یک سطح تجرید جهت بررسی ارتباطات افقی مابین آنها از یک طرف و ارتباطات عمودی با سطوح بالاتر و پایین‌تر تجرید از سوی دیگر وجود دارد. با استفاده از ماتریس تدوین سیاست اختیارهایی از عرصه‌های سیاست‌گذاری که با هر یک از استراتژی‌های سناریوی برتر ناسازگارند، مشخص می‌گردند و سپس نتایج حاصل از بررسی سازگاری اختیارهای عرصه‌های سیاست‌گذاری با یکدیگر از ماتریس [موانع اختیار بین عرصه‌های سیاست‌گذاری] استخراج و در ماتریس تدوین سیاست درج می‌گردند. در صورت ناسازگاری آنقدر اختیارها جابجا می‌شوند تا ترکیب سازگار حاصل شود. نتیجه این فرآیند تعیین عرصه‌های سیاست‌گذاری و اختیارهای آن در سناریوی برتر است (آقاصفیری و همکاران، ۲۰۱۲: ۴۵ و پریزادی، ۱۳۹۴: ۱۹۱). با توجه به مشکلات بیان شده سیاست-گذاری‌های زیر برای رسیدن به شکوفایی شهری مد نظر است.

جدول ۶ تعیین راهبردها و عرصه‌های سیاست‌گذاری از اهداف

ردیف	اهداف برنامه ریزی		عرصه سیاست‌گذاری	راهبرد
	باتجلی کالبدی	فاقد تجلی کالبدی		
۱	بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده	بهسازی و نوسازی مشارکت محور	بهسازی و نوسازی	نوسازی کالبدی (مشارکت محور)
۲	افزایش زیر ساخت‌های خدمات شهری	افزایش حمایت‌های مالی	افزایش حمایت‌های مالی	گسترش تاسیسات و تجهیزات شهری
۳	افزایش زیر ساخت‌های تفریحی و آموزشی در سطح منطقه	افزایش کاربری‌های مختلط، افزایش اعتبارات عمرانی	افزایش اعتبارات عمرانی	توسعه سرانه تفریحی و آموزشی
۴	بهسازی معابر و پیاده‌رو سازی	تخصیص منابع مالی لازم، تقویت سیستم مدیریت منطقه	اصلاح و تعریض پیاده‌روها	اصلاح شبکه معابر
۵	-	- اتخاذ سیاست‌های اجتماعی و حمایتی متناسب؛ همفکری و تعامل با سالمندان جهت افزایش شکوفایی شهری	سیاست‌های اجتماعی و حمایتی متناسب	حمایت از سالمندان
۶	-	افزایش آموزش‌های مهارت محور به ویژه به مهاجران - اعطای وام خود اشتغالی - حمایت از بنگاه‌های تولیدی کوچک و متوسط	افزایش آموزش مهارت محور (به ویژه برای مهاجران)	اصلاح ساختار اقتصادی
۷	-	ایجاد تشکلهای مشارکتی جهت افزایش تعامل و ارتباط بین ساکنان بومی و مهاجران - استفاده از پتانسیل مهاجران در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی	افزایش مشارکت مهاجران	سازگاری فرهنگی مهاجران
۸	کمک به ایجاد سازمان‌های مردم نهاد	برنامه‌ریزی برای افزایش اعتماد و مشارکت مردم	افزایش مشارکت شهروندان	افزایش مشارکت شهروندان
۹	-	ارائه آموزش‌های لازم و بروز برای کارکنان	افزایش پاسخگویی مدیران شهری	اصلاح ساختار مدیریت منطقه
۱۰	خارج کردن کارگاه‌های آلوده کننده از منطقه، افزایش فضاهای سبز	افزایش منابع مالی و افزایش نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مرتبط	افزایش فضاهای سبز	بهبود وضعیت محیط زیست
۱۱	احداث تصفیه خانه مناسب	-	ارتقا کیفیت آب شرب	بهبود سلامت شهروندان
۱۲	افزایش پاسگاه‌های پلیس، افزایش روشنایی معابر	افزایش احساس تعلق اجتماعی مهاجران در جهت کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی	افزایش احساس امنیت اجتماعی	افزایش احساس امنیت اجتماعی

جدول ۷: تدوین اختیار عرصه‌های سیاست‌گذاری در شکوفایی شهری

ردیف	راهبردها	اختیار استراتژی شماره اختیار	عرصه سیاست‌گذاری	اختیار سرپرست
۱	نوسازی کالبدی (مشارکت محور)	بلی	افزایش حمایت‌های مالی از طرح‌های بهسازی و نوسازی	افزایش
۲	گسترش تاسیسات و تجهیزات شهری	بلی	جلب اعتماد عموم مردم برای مشارکت در نوسازی	بلی
۳	توسعه سرانه تفریحی و آموزشی	بلی	افزایش حمایت‌های مالی	افزایش
۴	اصلاح شبکه معابر	بلی	افزایش اعتبارات عمرانی	بلی
۵	حمایت از سالمندان	بلی	توسعه فضاهای تفریحی و مراکز آموزشی	بلی
۶	اصلاح ساختار اقتصادی	بلی	اصلاح و تعریض پیاده‌روها	بلی
۷	سازگاری فرهنگی مهاجران	بلی	ارتقای پیوستگی و کیفیت دسترسی	بلی
۸	افزایش مشارکت شهروندان	بلی	سیاست‌های اجتماعی و حمایتی متناسب	بلی
۹	اصلاح ساختار مدیریت منطقه	بلی	آموزش مهارت محور (به ویژه برای مهاجران)	بلی
۱۰	بهبود وضعیت محیط‌زیست	بلی	اعطای وام خود اشتغالی	بلی
۱۱	بهبود سلامت شهروندان	بلی	حمایت از بنگاه‌های تولیدی	بلی
۱۲	ارتقای احساس امنیت اجتماعی	بلی	افزایش مشارکت مهاجران	افزایش
			گسترش حمایت از تشکلهای مردم نهاد	بلی
			گذار مدیریت منطقه به سوی مدیریت اجتماع محور	بلی
			افزایش پاسخگویی مدیران شهری	بلی
			تسهیلات مناسب برای دور شدن کارگاه‌ها از مناطق مسکونی	افزایش
			ارتقا کیفیت آب شرب	بلی
			روشنایی بیشتر معابر	بلی
			تقویت عملکرد نیروی انتظامی	افزایش
			فرهنگ‌سازی	بلی

گام ششم) تعیین پروژه‌های پیشنهادی

نتایج اجرائی عرصه‌های سیاست‌گذاری پروژه‌ها هستند که به عنوان اجزاء تشکیل دهنده برنامه توسعه تلقی شده و در آخرین سطح از سطوح سه گانه تجرید واقع می‌شوند. در این تکنیک، جهت تعیین پروژه‌های پیشنهادی از کل (راهبردها) شروع و به جزء (پروژه‌ها)

ختم می‌شود. عناوین کلی پروژه‌ها به تفکیک عرصه‌های سیاست‌گذاری مشخص می‌شوند و سپس از درون این عناوین کلی، پروژه‌های اجرایی و تغییری مشخص می‌گردند (آقاصفری و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۵). در ادامه هر یک از گام‌های فوق را بررسی می‌نمائیم.

جدول ۸: تولید پروژه‌های راهبردی

راهبردها	اختیار شماره عرصه	اختیار استراتژی شماره اختیار	عنوان پروژ		تولید پروژه‌ها
			کلی	توسعه ای	
			توسعه ای	توسعه ای	توسعه ای
نوسازی کالبدی (مشارکت محور)	بلی	۱	افزایش حمایت‌های مالی از طرح‌های نوسازی	افزایش	تولید پروژه‌ها
گسترش تاسیسات و تجهیزات شهری	بلی	۲	جلب اعتماد عموم مردم برای مشارکت در نوسازی	بلی	تولید پروژه‌ها
توسعه سرانه تفریحی و آموزشی	بلی	۳	افزایش حمایت‌های مالی	افزایش	تولید پروژه‌ها
اصلاح شبکه معابر	بلی	۴	افزایش اعتبارات عمرانی	بلی	تولید پروژه‌ها
حمایت از سالمندان	بلی	۵	توسعه فضاهای تفریحی و مراکز آموزشی	بلی	تولید پروژه‌ها
اصلاح ساختار اقتصادی	بلی	۶	اصلاح و تعریض پیاده‌روها	بلی	تولید پروژه‌ها

راهبردها	اختیار استراتژی	شماره اختیار	عرصه سیاست‌گذاری	اختیار سرپرست	عنوان پروژه کلی	تولید پروژه‌ها		
						توسعه ای		تغییری
						مکانی	رفتاری	
					پیاپیاده‌روها		تعریض پیاپیاده‌روها	
		۷	ارتقای پیوستگی و کیفیت دسترسی	بلی	بهبود دسترسی و کیفیت پیاپیاده‌روها	-	ارتقا پیوستگی پیاپیاده‌روها به ویژه در اطراف مدارس ابتدایی	-
حمایت از سالمندان	بلی	۸	سیاست‌های اجتماعی حمایتی متناسب	بلی	ارتقا جایگاه اجتماعی سالمندان	-	افزایش تعامل با سالمندان و سطح مشارکت آنها در منطقه	استفاده از تجارب سالمندان به ویژه بازنشستگان آموزش پرورش و وزارت علوم و تحقیقات
اصلاح ساختار اقتصادی	بلی	۹	آموزش مهارت محور (به ویژه برای مهاجران)	بلی	اشتغال مهارت محور	-	برگزاری دوره‌های آموزش مهارت‌های اشتغال محور	
		۱۰	اعطای وام خود اشتغالی	بلی	تقویت اشتغال	-	اعطای تسهیلات خوداشتغالی و مشاغل خانگی	
		۱۱	حمایت از بنگاه‌های تولیدی	بلی	حمایت از واحدهای تولیدی	-	حمایت و تقویت کارگاه‌های کوچک و متوسط	مشارکت در تأمین کمبود نقدینگی واحدهای تولیدی
سازگاری فرهنگی مهاجران	بلی	۱۲	افزایش مشارکت مهاجران	افزایش	ایجاد تشکلهای مشارکتی جهت افزایش تعامل بین ساکنان بومی و مهاجران	-	ارتقاء سطح آموزشی مهاجران در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی	
افزایش مشارکت شهروندان	بلی	۱۳	گسترش حمایت از تشکلهای مردم نهاد	بلی	تقویت تشکلهای مردم نهاد جهت توسعه اجتماعی	-	کمک به ایجاد سازمان‌های مردم نهاد در جهت توسعه اجتماعی	اعتمادسازی
		۱۴	گذار مدیریت منطقه بهسوی مدیریت اجتماع محور	بلی	مدیریت اجتماع محور	-	برگزاری همایش - نظرسنجی از مردم در های مشارکتی در رابطه با امور شهری سطح منطقه (برای تخصیص بخشی از بودجه، اولویت شروندان و غیره)	
اصلاح ساختار مدیریت منطقه	بلی	۱۵	افزایش آگاهی و پاسخگویی مدیریت منطقه	بلی	تقویت کارآمدی مدیریت منطقه	-	ایجاد ارتباط چهره به چهره با شهروندان	ارتقا آموزش کارمندان شهرداری
بهبود وضعیت محیط‌زیست	بلی	۱۶	تسهیلات مناسب برای دور شدن کارگاهها از مناطق مسکونی	افزایش	انتقال صنایع آلوده کننده سازمان‌های مردم نهاد حامی محیط زیست داخل محدوده منطقه (به ویژه مرغداری‌ها)	-	انتقال واحدهای تولیدی آلوده کننده داخل محدوده منطقه (به ویژه مرغداری‌ها)	
بهبود سلامت شهروندان	بلی	۱۷	ارتقا کیفیت آب شرب	بلی	ارتقا کیفیت آب شرب	-	احداث تصفیه خانه اعتبارات مناسب برای افزایش کیفیت آب شرب	تخصیص اعتبارات مناسب برای افزایش کیفیت آب شرب
ارتقای احساس امنیت اجتماعی	بلی	۱۹	روشنایی بیشتر معابر	بلی	اصلاح شبکه روشنایی مناسب در خیابان های منتهی به امامزاده محمد	-	تأمین روشنایی مناسب در خیابان های منتهی به امامزاده محمد	
		۲۰	تقویت عملکرد نیروی انتظامی	افزایش	بهبود عملکرد نیروی انتظامی منطقه دارای یک کلانتری است)	-	احداث کلانتری بیشتر در منطقه (در حال حاضر منطقه دارای یک کلانتری است)	گشت منظم پلیس
		۲۱	فرهنگ‌سازی	بلی	برنامه‌ریزی برای مهاجران	-	کمک به ایجاد حس تعلق به مکان در میان مهاجران افغانستانی	

امروزه برنامه‌ریزی در جهت افزایش شکوفایی و رفاه شهری و همچنین پاسخگویی حداکثری به نیاز شهروندان، بیش از هر زمان دیگر در کانون توجه قرار دارد. یکی از مهم‌ترین موانع عدم تحقق شکوفایی شهری در منطقه ۵ شهرداری کرج موانعی است که به عدم مشارکت شهروندان و عدم پاسخگویی به آنها در این مناطق برمی‌گردد. در واقع اگر سرمایه اجتماعی و اعتماد مردم و همچنین مشارکت آنها نباشد سایر اقدامات با موفقیت روبه‌رو نخواهند شد.

همچنین یکی دیگر از عوامل عمده ایجاد کننده مشکلات در تحقق شکوفایی شهری در این منطقه بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری است، که می‌تواند ناشی از استفاده از مصالح بی‌کیفیت در ساخت و ساز و نبود نظارت‌های کافی - نگاه سرمایه‌ای و سود محور به مسکن باشد، همچنین فروش راحت‌تر خانه با مترآژ پایین و نگاه سرمایه‌ای به مسکن موجب مترآژ پایین منازل مسکونی و فشرده‌گی بیش از حد بافت در این منطقه شده است. جدای از این بحث یکی از مهم‌ترین مشکلات این منطقه و موانع شکوفایی در آن کمبود تاسیسات و تجهیزات شهری است که می‌تواند بدلیل افزایش شدید جمعیت و رشد بی‌برنامه منطقه باشد. این منطقه از نظر کمبود پارکینگ‌های عمومی، مراکز گذران اوقات فراغت، و مراکز آموزشی سینما، فرهنگسرا و کتابخانه و همچنین پایین بودن سرعت اینترنت با مشکلات عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کند.

نتیجه‌گیری

شکوفایی شهری رویکردی جامع، یکپارچه و کل‌نگر است که با توجه به همه ابعاد بهره‌وری، توسعه زیرساخت، کیفیت زندگی، عدالت و مشارکت اجتماعی، زیست‌پذیری و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری، می‌تواند گامی مهم برای رسیدن به توسعه پایدار، و همچنین افزایش مشارکت اجتماعی، سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی باشد. بعلاوه شکوفایی شهری بدلیل توجه به توانایی تولید اقتصادی و همچنین حفظ محیط زیست که گاهی متضاد یکدیگر انگاشته می‌شود، روش نوآورانه و جدید برای عصر حاضر است. در این پژوهش، با استفاده از رویکرد شکوفایی شهری، نارسایی‌های شکوفایی و توسعه در منطقه ۵ کرج مرتفع شد. همچنین با بهره‌گیری از شاخص‌های شکوفایی شهری و نظرات ساکنان این منطقه در قالب شناسایی نیازها، مسائل و مشکلات و همچنین پتانسیل‌ها، راهبردهایی برای رسیدن به اهداف انتخاب شد.

این پژوهش از نظر داشتن نگاهی منسجم و کل‌نگر و همچنین داشتن روشی حل مسئله‌محور و به کار بستن نظریه شکوفایی شهری در روش برنامه‌ریزی آیدا با سایر پژوهش‌های مشابه متفاوت است؛ در کنار مزایای نگاه کل‌نگر و یکپارچه که بر این نظریه مستولی است؛ نقصان‌هایی هم می‌تواند داشته باشد؛ بدین معنی که، این نوع نگاه (کل‌نگر)، داشتن نگاه مبسوط‌تر و عمیق‌تر به ابعاد، مشکلات و مسائل آن‌هم در غالب یک مقاله را غیرممکن می‌کند. در مجموع، اجرای اقدامات و برنامه‌های راهبردی به افزایش شکوفایی در سطح این منطقه می‌انجامد. در نهایت نیز تدوین سیاست‌ها و اقدامات اجرایی برای آن صورت گرفت. در ادامه، عرصه سیاست‌گذاری به شرح زیر می‌باشد.

- اعطای تسهیلات ویژه در جهت نوسازی کالبدی (مشارکت محور)؛
- برگزاری همایش‌های مشارکتی در سطح منطقه در جهت جلب اعتماد عموم مردم برای مشارکت در نوسازی؛
- توسعه زیرساخت اینترنت ثابت پرسرعت، احداث پارکینگ عمومی و احداث دفاتر پست در جهت رفع کمبودهای خدمات شهری؛
- تخصیص اعتبارات مناسب برای افزایش زیرساخت‌های خدمات شهری؛
- افزایش اعتبارات عمرانی در جهت رفع کمبود سرانه تفریحی و آموزشی در منطقه (احداث فرهنگسرا، سینما و مراکز علمی و آموزش عالی)؛
- افزایش حمایت‌های مالی از طرح تعریض پیاده‌روها؛
- ارتقا پیوستگی پیاده‌روها به ویژه در اطراف مدارس ابتدایی؛
- افزایش تعامل با سالمندان و سطح مشارکت آنها در منطقه؛
- استفاده از تجارب سالمندان به ویژه بازنشستگان آموزش پرورش و وزارت علوم و تحقیقات؛
- برگزاری دوره‌های آموزش مهارت‌های اشتغال محور (به ویژه برای مهاجران)؛
- اعطای تسهیلات خوداشتغالی و مشاغل خانگی؛
- حمایت و تقویت کارگاه‌های کوچک و متوسط و همچنین مشارکت در تأمین کمبود نقدینگی واحدهای تولیدی؛
- ارتقاء سطح آموزشی مهاجران در جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی؛

صرافی، مظفر. ۱۳۹۸. بازکاوی توسعه‌ای از نوع دیگر برای پایداری ایران. فصلنامه برنامه‌ریزی و آمایش فضا. ۲۳: ۱۷-۲۹.

دانش پور، حمیدرضا، سعیدی رضوانی، نوید، بذرگر، محمدرضا. ۱۳۹۷. ارزیابی مناطق یازده‌گانه شهر شیراز به لحاظ شاخص شکوفایی شهری با استفاده از مدل FAHP. نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری. ۳۳: ۱۷-۳۲.

محتشمی، نگار، مهدوی‌نژاد، محمد جواد، بمانیان، محمدرضا. ۱۳۹۵. بررسی سیاست‌های سازمان اسکان بشر ملل متحد به منظور تدوین اقدامات پیشنهادی جهت دستیابی به شکوفایی شهری. کنفرانس بین‌المللی مهندسی معماری و شهرسازی، تهران: دبیرخانه دائمی کنفرانس.

محتشمی، نگار. ۱۳۹۳. فرایند شکل‌گیری معماری فاخر بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری در ایران (نمونه: طراحی سرای محله درکه شهر تهران). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. به راهنمایی دکتر محمدجواد مهدوی‌نژاد، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.

موسی خانی مرتضی، مشفق وحید. ۱۳۹۵. برنامه ریزی راهبردی بر پایه تحلیل کارکردی. نشریه مدیریت توسعه و تحول. ۲۵: ۱-۹.

Aghasafari, Aref; Hatami, Nejad Hossein; Poorahmad, Ahmad; KhalilabadKalantari, Hussein; Mansournejad, Hani; Jaber, Danesh; EbrahimiKargar, Saeed Reza (2012). Tehran Urban Dilapidation Renovation Strategies Using AIDA Technique. Journal of Iranian Islamic City Studies. 2(8): 37-50.

Ahadnejad, M., Hazari, S., Meshkini, A., Piri, I. (2017). Identifying the key factors affecting urban prosperity with a futuristic approach (Case study, Tabriz metropolis). Journal of Urban Research and Planning. Vol. 9, No. 32, pp. 15-30. (In Persian).

Arimah B (2017). Infrastructure as a Catalyst for the Prosperity of African Cities. Procedia Engineering. 198: 245-266.

Bonaiuto M, Firnara F, Ariccio S (2014). Perceived Residential Environment Quality Indicators (PREQIs) relevance for UN-HABITAT City Prosperity Index (CPI). Habitat International. 45:53-63.

Daneshpour, H., Saeedi Rezvani, N., Bazargar, M, (2019). Evaluation of eleven areas of Shiraz in terms of urban prosperity index using FAHP model. Journal of Urban Research and Planning. Vol. 9, No. 33, pp.

- کمک به ایجاد سازمان‌های مردم نهاد در جهت توسعه اجتماعی و افزایش مشارکت‌های مردمی؛
- برگزاری همایش‌های مشارکتی در سطح منطقه؛
- ارتقا آموزش کارمندان شهرداری در جهت ارتقای کارآمدی و پاسخگویی مدیریت منطقه؛
- جانمایی برای انتقال واحدهای تولیدی آلوده کننده داخل محدوده منطقه (به ویژه مرغداری‌ها)؛
- احداث تصفیه خانه و تخصیص اعتبارات مالی به‌منظور ارتقا کیفیت آب شرب منطقه؛
- تامین روشنایی مناسب در خیابان‌های منتهی به امامزاده محمد؛
- احداث کلانتری بیشتر در منطقه و گشت منظم پلیس در جهت ارتقای احساس امنیت اجتماعی؛
- کمک به ایجاد حس تعلق به مکان در میان مهاجران افغانستانی جهت کاهش آسیب‌های اجتماعی.

کاربردهای عملی پژوهش

پژوهش حاضر با ارائه تصویر کلان از وضعیت و مشکلات منطقه، می‌تواند سایر پژوهشگران را در شناخت هرچه بیشتر مسائل شهروندان منطقه ۵ کرج به‌ویژه مشارکت اجتماعی یاری کند. بعلاوه، مشخص شد که مناطق مختلف شهر کرج از سطوح مختلفی از شکوفایی برخوردار هستند؛ بنابراین، سایر پژوهشگران می‌توانند به چرایی و تحلیل این نابرابری فضایی بپردازند.

منابع و مأخذ

آقاصفیری عارف، حاتمی نژاد حسین، پوراحمد احمد، کلانتری خلیل آباد حسین، منصورنژاد هانی، دانش جابر، ابراهیمی کارگر سعیدرضا. ۱۳۹۱. راهبردهای نوسازی بافت فرسوده شهری تهران با استفاده از تکنیک AIDA. مطالعات شهر ایرانی اسلامی. ۲ (۸): ۳۷-۵۰.

احدنژاد، محسن؛ حاضری، صفیه؛ مشکینی، ابوالفضل و پیری، عیسی. ۱۳۹۶. شناسایی عوامل کلیدی موثر بر شکوفایی شهری با رویکرد آینده‌نگاری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز). نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری. ۹ (۳۲): ۱۵-۳۰.

صرافی، مظفر؛ توکلی نیا، جمیله و محمدیان مصمم، حسن. ۱۳۹۳. اندیشه‌های نو در برنامه ریزی شهری. تهران: انتشارات قدیانی، چاپ اول.

- stability. *Journal of Spatial Planning and Planning*. Vol. 23, pp. 17-29. (In Persian)
- Schraven D, Joss S, Jong MD (2021). Past, present, future: Engagement with sustainable urban development through 35 city labels in the scientific literature 1990–2019. *Journal of Cleaner Production*. 292: 1-16.
- Stead D (2015). What does the quality of governance imply for urban prosperity? *Habitat International*. 45: 64-69.
- Turskis, Zenonas; Goranin, Nikolaj; Nurusheva, Assel; Boranbayev, Seilkhan (2019). A Fuzzy WASPAS-Based Approach to Determine Critical Information Infrastructures of EU Sustainable Development. *Sustainability* 2019, 11(2); 424-449.
- Weas, Abram; Campbell, Matthew (2004). Rediscovering the analysis of interconnected decision areas. *Artificial Intelligence for Engineering Design Analysis and Manufacturing* 18(03): 227-243.
- Wong C (2014). A framework for 'City Prosperity Index': Linking indicators, analysis and policy. *Habitat International*. 45:3-9.
- 17-32. (In Persian)
- Georgiou, Ion; Heck, Joaquim; Mrvar, Andrej (2019). The Analysis of Interconnected Decision Areas: A Computational Approach to Finding All Feasible Solutions. *Group Decision and Negotiation*. v (28): 543–563.
- Habitat, U. N. (2013). *State of the world's cities 2012/2013: Prosperity of cities*. Routledge.
- Habitat, U. N. (2013). *Cities of Youth Cities of Prosperity, 2012-2013*.
- Habitat, U. N. (2013): *The City Prosperity Initiative*.
- Jones, S., Tefe, M., & Appiah Opoku, S. (2015), Incorporating stakeholder input into transport project selection—A step towards urban prosperity in developing countries?, *Journal of Habitat International*, Vol. 45, No. 1, pp. 20-28.
- Mohtashami N, Mahdavi Nejad M, Bemanian M (2017). Review of UNHCR policies to develop proposed measures to achieve urban prosperity. International Conference on Architectural and Urban Engineering, Tehran: Permanent Secretariat of the Conference.
- Mohtashami N, Mahdavi Nejad M, Bemanian M (2016). Growth factors and barriers to urban prosperity. The Second International Conference on New Research Findings in Civil Engineering, Architecture and Urban Management.
- Musa Khani, Morteza; Mashaqi, Vahid (2016). Strategic planning based on functional analysis. *Development Management Journal*. No. 25, pp 1-9.
- Parizadi T, Zanganeh A, Salehi S (2016). Strategic planning for the development of urban poor neighborhoods using the technique of "Analysis of Interconnected Decision Area Technique" (AIDA) studied: neighborhoods of District 7 of Karaj. *Economic Strategy Research Quarterly*. 4 (14): 173-204.
- Sands G (2015). Measuring the prosperity of cities. *Journal of Habitat International* 45(1): 1-20.
- Senapati , Tapan; Yager, Ronald; Chen, Guiyun (2021). Cubic intuitionistic WASPAS technique and its application in multi-criteria decision-making. *Journal of Ambient Intelligence and Humanized Computing* volume. 12: 8823–8833.
- Sarrafi M, Tavakoli Nia J, Mohammadian H (2014). *New Thoughts in Urban Planning*. Ghadyani Publishing – Tehran. (In Persian)
- Sarrafi, M., (2019). Another kind of developmental rethinking for Iran's

یادداشت‌ها

¹ Analysis of Interconnected Decision Area

² Weighted aggregated sum product assessment